ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση 54/87 *

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. Η απόφαση της 21ης Απριλίου 1970, περί της αντικαταστάσεως των χρηματικών συνεισφορών των κρατών μελών από ιδίους πόρους των Κοινοτήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/001, σ. 126), που εκδόθηκε από το Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου 201 της Συνθήκης ΕΟΚ και του άρθρου 173 της Συνθήκης Ευρατόμ, αναγνωρίζει μεταξύ άλλων ως ιδίους πόρους των Κοινοτήτων τους δασμούς από το κοινό δασμολόγιο. Αυτοί οι ίδιοι πόροι δεν περιλαμβάνουν τους δασμούς επί των προϊόντων που εμπίπτουν στη Συνθήκη ΕΚΑΧ.

Δυνάμει του άρθρου 1 του κανονισμού 2891/77 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1977, περί της εφαρμογής της ανωτέρω αποφάσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/002, σ. 64), « οι ίδιοι πόροι ... βεβαιούνται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις τους και τίθενται στη διάθεση της Επιτροπής και ελέγχονται σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό ».

Το άρθρο 2 του κανονισμού αυτού ορίζει, όσον αφορά τη βεβαίωση των εσόδων, τα ακόλουθα:

« Για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, ένα έσοδο θεωρείται ότι έχει βεβαιωθεί, μόλις η αντίστοιχη απαίτηση καθοριστεί δεόντως από την αρμόδια υπηρεσία ή τον αρμόδιο οργανισμό του κράτους μέλους.

Όταν συντρέχει λόγος διορθώσεως βεβαιώσεως που έγινε σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο, η αρμόδια υπηρεσία ή ο αρμόδιος οργανισμός του κράτους μέλους προβαίνει σε νέα βεβαίωση. »

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού να εγγράφουν τους ιδίους πόρους στα λογιστικά βιβλία που τηρούνται στην υπηρεσία δημοσίου θησαυρού [δημοσίων εσόδων και δαπανών] ή στον οργανισμό που ορίζεται για το σκοπό αυτό εγγράφοντας στα βιβλία αυτά τα έσοδα που έχουν βεβαιωθεί το αργότερο στις 20 του δευτέρου μηνός που ακολουθεί το μήνα κατα τη διάρκεια του οποίου βεβαιώθηκαν. Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 3, κάθε κράτος μέλος διαβιβάζει στην Επιτροπή μηνιαία κατάσταση των λογαριασμών του.

Όσον αφορά τη λογιστική καταχώριση των εσόδων η βεβαίωση των οποίων διορθώθηκε δυνάμει του προαναφερθέντος άρθρου 2, δεύτερο εδάφιο, το άρθρο 8 του κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

« Οι νέες βεβαιώσεις που διενεργήθησαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, δεύτερη παράγραφος, περιλαμβάνονται στη μηνιαία κατάσταση που αντιστοιχεί στην ημερομηνία των βεβαιώσεων αυτών και προστίθενται ή αφαιρούνται από το συνολικό ποσό των βεβαιωθέντων εσόδων. »

Κάθε κράτος μέλος θέτει στη διάθεση της Επιτροπής τους ιδίους πόρους, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού, με πιστωτική εγγραφή του ποσού των βεβαιωθέντων ιδίων πόρων στο λογαριασμό που έχει ανοιχθεί για το σκοπό αυτό στο όνομα της

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

Επιτροπής στην υπηρεσία δημοσίων εσόδων και δαπανών ή στον οργανισμό που έχει ορίσει.

Το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού ορίζει, όσον αφορά το χρόνο κατά τον οποίο τίθενται στη διάθεση της Επιτροπής τα ποσά των βεβαιωθέντων εσόδων, τα ακόλουθα:

« Η εγγραφή που αναφέρεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, διενεργείται το αργότερο στις 20 του δευτέρου μηνός που ακολουθεί το μήνα κατά τη διάρκεια του οποίου βεβαιώθηκε το έσοδο. »

Το άρθρο 11 του κανονισμού, τέλος, ορίζει, όσον αφορά τις καθυστερήσεις στη θέση στη διάθεση της Επιτροπής, τα ακόλουθα:

« Κάθε καθυστέρηση των εγγραφών στο λογαριασμό που αναφέρεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, οδηγεί στην πληρωμή, από το κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται, τόκου του οποίου το επιτόκιο ισούται προς το υψηλότερο προεξοφλητικό επιτόκιο το οποίο ίσχυε στα κράτη μέλη κατα την ημέρα της λήξεως της προθεσμίας. Το επιτόκιο αυτό προσαυξάνεται κατά 0,25 % ανά μήνα καθυστερήσεως. Το επιτόκιο που προσηυξήθη κατ' αυτό τον τρόπο εφαρμόζεται σε ολόκληρη την περίοδο της καθυστερήσεως. »

2. Κατα τη διάρκεια ελέγχου που πραγματοποίησαν οι ιταλικές αρχές στις 30 Ιουνίου και στις 4 Ιουλίου 1980 στο τελωνείο της Ραβέννας, έλεγχο στον οποίο συνεργάστηκαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού 2891/77, διαπιστώθηκε ότι ορισμένοι δασμοί που εμπίπτουν στο κοινό δασμολόγιο είχαν καταχωριστεί εκ παραδρομής στα λογιστικά βιβλία ως δασμοί ΕΚΑΧ και επομένως όχι ως ίδιοι πόροι των Κοινοτήτων, αλλά ως εθνικά έσοδα.

Η επαλήθευση των τελωνειακών διασαφήσεων των τριών πρώτων μηνών του 1980, που επιχειρήθηκε κατα τον έλεγχο, απέδειξε ότι η εσφαλμένη καταχώριση αφορούσε ποσό 11 858 060 ιταλικών λιρών (LIT) για τον Ιανουάριο, 13 865 960 LIT για το Φεβρουάριο και 32 120 470 LIT για το Μάρτιο, ήτοι, εν συνόλω, 57 845 390 LIT. Η λογιστική καταχώριση της τελωνειακής υπηρεσίας διορθώθηκε, όσον αφορά τα εν λόγω ποσά, πριν από το πέρας του ελέγχου.

Αργότερα, ο έλεγχος των διασαφήσεων των μηνών Μαΐου και Ιουνίου 1980 οδήγησε, συνεπεία του ίδιου λάθους καταχωρίσεως, σε διόρθωση ποσού 25 912 010 LIT.

Η Επιτροπή, επειδή οι μηνιαίες καταστάσεις των ιδίων πόρων ήταν στο σημείο αυτό ανεπαρκείς, ζήτησε από τις ιταλικές αρχές, με έγγραφο της 21ης Οκτωβρίου 1980 προς τη μόνιμη αντιπροσωπεία της Ιταλίας, να την πληροφορήσουν για το ποσό των εσόδων που είχαν διορθωθεί συνεπεία του ιδίου αυτού λάθους για την περίοδο από Ιανουάριο μέχρι Ιούνιο 1980 και, ενδεχομένως, για τις προηγούμενες περιόδους, καθώς και για την ημερομηνία κατά την οποία έπρεπε να πραγματοποιηθεί η βεβαίωση αυτών των εσόδων και για το μήνα κατά τη διάρκεια του οποίου τα ποσά τέθηκαν στη διάθεση της Επιτροπής.

Η Επιτροπή, με έγγραφο της 19ης Ιανουαρίου 1981 προς τη μόνιμη αντιπροσωπεία της Ιταλίας, επανέλαβε το αίτημα αυτό, επειδή δεν μπορούσε, μεταξύ άλλων, να υπολογίσει τους ενδεχόμενους τόκους υπερημερίας σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού 2891/77 επί του διορθωθέντος ποσού για τους μήνες Μάιο και Ιούνιο 1980 χωρίς να γνωρίζει την κατανομή του ποσού αυτού μεταξύ των δύο αυτών μηνών. Επειδή το ποσό που προέκυψε από τη διόρθωση για τους μήνες Ιανουάριο μέχρι Μάρτιο 1980 τέθηκε στη διάθεση της Επι-

τροπής μόλις στις 20 Σεπτεμβίου 1980, η Επιτροπή κάλεσε, με το ίδιο αυτό έγγραφο, τις ιταλικές αρχές να καταθέσουν, ως τόκους υπερημερίας, το ποσό των 4 096 907 LIT στο λογαριασμό της Επιτροπής. Λαμβανομένου υπόψη ότι τα ποσά που αναλογούσαν στους μήνες Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο έπρεπε να έχουν κατατεθεί στο λογαριασμό της Επιτροπής στις 20 Μαρτίου, 21 Απριλίου και 20 Μαΐου 1980 αντίστοιχα, το εν λόγω ποσό των τόκων υπερημερίας υπολογιζόταν, σύμφωνα με το άρθρο 11, του κανονισμού 2891/77, ως εξής:

Ιανουάριος

11 858 060 LIT

$$\times (17\% + 1{,}50\%) \times \frac{184}{366} = \quad 1\,102\,948 \text{ LIT}$$

Φεβρουάριος

13 865 960 LIT

$$\times (17\% + 1{,}25\%) \times \frac{152}{366} = \quad 1\,050\,934 \text{ LIT}$$

Μάρτιος

32 120 470 LIT

$$\times (17\% + 1\%) \times \frac{123}{366} = \quad 1\,943\,025 \text{ LIT}$$

4 096 907 LIT

Η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ιταλίας, με έγγραφο της 4ης Μαρτίου 1981, γνωστοποίησε στην Επιτροπή ότι οι επίμαχες διορθώσεις τόσο για την περίοδο Ιανουαρίου-Μαρτίου όσο και για την περίοδο Μαΐου-Ιουνίου 1980 είχαν εγγραφεί στα λογιστικά βιβλία των ιδίων πόρων τον Ιούλιο 1980. Όσον αφορά τους τόκους υπερημερίας, οι ιταλικές αρχές παρατηρούσαν ότι οι διορθώσεις αυτές δεν εμπίπτουν στο άρθρο 11 του κανονισμού 2891/77, επειδή πρόκειται για διορθώσεις στη βεβαίωση των εσόδων. Σύμφωνα με το εν λόγω έγγραφο, η βεβαίωση των εσόδων συνίσταται στη λογιστική καταχώρισή τους και ένα σφάλμα στη λογιστική καταχώριση, όπως αυτό στο οποίο υπέπεσε το τελωνείο της Ραβέννας, εμπίπτει προφανώς στο άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού και επομένως η προθεσμία που τάσσεται για να τεθεί το ποσό στη διάθεση της Επιτροπής δεν αρχίζει να τρέχει παρά μόνο μετά τη διόρθωση.

Η Επιτροπή, μη δεχόμενη αυτή την ερμηνεία του κανονισμού 2891/77, κάλεσε τις ιταλικές αρχές, με έγγραφο της 20ής Νοεμβρίου 1984 προς τη μόνιμη αντιπροσωπεία της Ιταλίας, να θέσουν πριν από τις 28 Φεβρουαρίου 1985 στη διάθεση της Επιτροπής το ποσό που ζητούσε ως τόκους υπερημερίας και, πριν από την ίδια αυτή ημερομηνία, να της γνωστοποιήσουν την ημέρα κατά την οποία τα ποσά που προέκυψαν από τη διόρθωση για τους μήνες Μάιο και Ιούνιο 1980 τέθηκαν στη διάθεσή της.

Επειδή η Επιτροπή δεν έλαβε απάντηση στο έγγραφο αυτό, κίνησε, με έγγραφο της 20ής Σεπτεμβρίου 1985, τη διαδικασία του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ και κάλεσε την ιταλική κυβέρνηση να καταθέσει το ποσό που της ζητούσε ως τόκους υπερημερίας και να της γνωστοποιήσει, εντός προθεσμίας δύο μηνών, την ημερομηνία κατά την οποία οι ίδιοι πόροι που αντιστοιχούσαν στους μήνες Μάιο και Ιούνιο 1980 και, ενδεχομένως, σε προγενέστερες περιόδους τέθηκαν στη διάθεση της Επιτροπής και να υποβάλει ενδεχομένως τις παρατηρήσεις της εντός της ίδιας προθεσμίας.

Με έγγραφο της 9ης Ιανουαρίου 1986 της μόνιμης αντιπροσωπείας της Ιταλίας οι ιταλικές αρχές αμφισβήτησαν το βάσιμο της απαιτήσεως για τόκους υπερημερίας βάσει των διατάξεων του κανονισμού 2891/77, τονίζοντας ότι οι διαδικασίες βεβαιώσεως των

εσόδων δεν είναι εναρμονισμένες σε κοινοτικό επίπεδο.

Στις 5 Αυγούστου 1986, η Επιτροπή απέστειλε αιτιολογημένη γνώμη στις ιταλικές αρχές, με την οποία τονίζεται ότι οι αρχές αυτές αρνήθηκαν να καταβάλουν τον τόκο υπερημερίας και δεν γνωστοποίησαν τους μήνες στους οποίους αναφέρονται ορισμένα άλλα διορθωθέντα ποσά που τέθηκαν στη διάθεση της Επιτροπής.

Επειδή οι ιταλικές αρχές δεν αντέδρασαν σ' αυτή τη γνώμη εντός της προθεσμίας που τους είχε ταχθεί, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή.

3. Η προσφυγή της Επιτροπής πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Φεβρουαρίου 1987.

Από το υπόμνημα αντικρούσεως που κατέθεσε η κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας προκύπτει ότι η διόρθωση για την περίοδο Μαΐου-Ιουνίου 1980 αφορά μια αρχική βεβαίωση της 11ης Ιουνίου 1980. Κατά τους ισχυρισμούς της ιταλικής κυβερνήσεως, το ποσό καταχωρίστηκε λογιστικά στους ιδίους πόρους ήδη τον Ιούλιο 1980 και επομένως τέθηκε στη διάθεση της Επιτροπής στις 20 του ίδιου μήνα, άρα δεν μπορεί, ακόμη και αν ληφθεί υπόψη η ερμηνεία της Επιτροπής, να ζητηθεί η καταβολή τόκων υπερημερίας για το ποσό αυτό.

Στο υπόμνημα ανταπαντήσεως που κατέθεσε η κυβέρνηση αυτή εκτίθεται ότι ορισμένες διορθώσεις έλαβαν χώρα για τα έτη 1978 και 1979 για 54 976 430 LIT και 58 671 190 LIT, αντιστοίχως. Οι διορθώσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν τον Ιούνιο 1981 και τα ποσά καταχωρίστηκαν λογιστικά στους ιδίους πόρους αμέσως.

4. Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Υπέβαλε ωστόσο δύο ερωτήματα στην Επιτροπή, η οποία απάντησε εμπροθέσμως.

II — Αιτήματα των διαδίκων

1. Η *Επιτροπή* ζητεί από το Δικαστήριο:

α) να αναγνωρίσει ότι η Ιταλική Δημοκρατία,

— αρνούμενη να καταβάλει τόκο σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού 2891/77, συνεπεία εσφαλμένης καταχωρίσεως ορισμένων δασμών τον Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο 1980,

— παραλείποντας να γνωστοποιήσει στην Επιτροπή, για παρόμοια σφάλματα καταχωρίσεως που έγιναν το Μάιο και Ιούνιο 1980, πώς καταμερίζονται μεταξύ των μηνών Μαΐου και Ιουνίου τα ποσά που καταχωρίστηκαν λογιστικά εκ των υστέρων,

— παραλείποντας να γνωστοποιήσει στην Επιτροπή αν και πότε έγιναν και ενδεχομένως διορθώθηκαν παρόμοια σφάλματα καταχωρίσεως πριν από την 1η Ιανουαρίου 1980,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη·

β) να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

2. Η *Ιταλική Δημοκρατία* ζητεί από το Δικαστήριο:

α) να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

β) να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

III — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

Η *Επιτροπή* ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού 2891/77, οι τόκοι υπερημερίας οφείλονται για « κάθε καθυστέρηση » στην εγγραφή στο λογαριασμό της Επιτροπής. Η προθεσμία που το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού τάσσει στα κράτη μέλη για τη διενέργεια της εγγραφής αυτής τρέχει από την ημέρα που έπρεπε να έχει γίνει κανονικά η βεβαίωση του εσόδου. Η αρχή αυτή έχει επιβεβαιωθεί από το Δικαστήριο με την απόφαση της 20ής Μαρτίου 1986 στην υπόθεση 303/84, Επιτροπή κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Συλλογή 1986, σ. 1171. Με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι υπάρχει άρρηκτος δεσμός μεταξύ της υποχρεώσεως για βεβαίωση του εσόδου, της υποχρεώσεως εγγραφής του στο λογαριασμό της Επιτροπής μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες και τέλος της υποχρεώσεως καταβολής των τόκων υπερημερίας που προβλέπονται από το άρθρο 11 του κανονισμού. Σύμφωνα με την ίδια απόφαση, οι τόκοι υπερημερίας είναι απαιτητοί ανεξάρτητα από την αιτία για την οποία καθυστέρησε η εγγραφή, χωρίς να χρειάζεται να γίνει διάκριση αν η εκπρόθεσμη εγγραφή οφείλεται σε άγνοια της προθεσμίας που τάσσεται για τη βεβαίωση των εσόδων ή σε υπέρβαση της προθεσμίας που προβλέπεται από το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού. Η νομολογία αυτή έχει επιβεβαιωθεί με απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 1986 στην υπόθεση 93/85, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 1986, σ. 4011.

Η προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να γίνει η εγγραφή δεν μπορεί συγκεκριμένα να αρχίζει να τρέχει από ημέρα που καθορίζει το ίδιο το κράτος μέλος. Βέβαια, το άρθρο 1 του κανονισμού ορίζει ότι τα έσοδα βεβαιώνονται από τα κράτη μέλη « σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις τους », αλλ' αυτό δεν σημαίνει ότι η προθεσμία αρχίζει να τρέχει από την πραγματική βεβαίωση. Αν αυτό συνέβαινε, τα κράτη μέλη θα ήταν ελεύθερα να καθορίσουν το χρόνο της βεβαιώσεως και, κατά συνέπεια, το χρόνο που θα έθεταν τους ιδίους πόρους στη διάθεση της Επιτροπής. Στη χειρότερη δε περίπτωση η Επιτροπή θα μπορούσε να μη λάβει ποτέ το σχετικό ποσό και η ιταλική άποψη θα δημιουργούσε άνιση μεταχείριση των κρατών μελών ευνοώντας τα αμελέστερα. Η διάταξη του άρθρου 1 του κανονισμού πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως των σκέψεων που αναφέρθηκαν ανωτέρω και της αρχής που θεσπίζεται στην προτελευταία αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, κατά την οποία οι ίδιοι πόροι πρέπει να τίθενται στη διάθεση της Επιτροπής « υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες ».

Η Επιτροπή, εξάλλου, ισχυρίζεται ότι το άρθρο 2 του κανονισμού, ιδίως δε το δεύτερο εδάφιό του, πρέπει να ερμηνεύεται υπό το φως των ιδίων σκέψεων. Ένα λάθος καταχωρίσεως, όπως εν προκειμένω, δεν εμπίπτει στη διάταξη του δευτέρου εδαφίου του άρθρου αυτού και δεν μπορεί να « διορθωθεί » με νέα βεβαίωση. Η δυνατότητα διενέργειας τέτοιων διορθώσεων αφορά τεχνικά σφάλματα, από τα οποία δεν είναι απαλλαγμένες οι βεβαιώσεις. Το λάθος που διαπράχθηκε εν προκειμένω είναι τελείως διαφορετικής φύσεως. Ακόμη και αν υπήρξε βεβαίωση σε εθνικό επίπεδο, η βεβαίωση αυτή, επειδή δεν αφορούσε ιδίους πόρους, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι πραγματοποιήθηκε « δεόντως » κατά την έννοια του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού. Επειδή δε δεν είναι βεβαίωση σε κοινοτικό επί-

πεδο, δεν μπορεί ούτε και να διορθωθεί ώστε να γίνει νέα βεβαίωση σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 2 του κανονισμού.

Η *ιταλική κυβέρνηση* ισχυρίζεται ότι η προθεσμία που προβλέπει το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 2891/77 για την εγγραφή στο λογαριασμό της Επιτροπής αρχίζει να τρέχει από τη βεβαίωση του εσόδου.

Η βεβαίωση ενός εσόδου πραγματοποιείται, δυνάμει του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού, από τη στιγμή που η αντίστοιχη πίστωση καθορίζεται δεόντως από τις εθνικές αρχές. Η έννοια της βεβαιώσεως δεν είναι εναρμονισμένη στο επίπεδο της Κοινότητας. Η μόνη σχετική κοινοτική έννοια είναι η έννοια του « υπολογισμού » του δασμού, που ορίζεται στο άρθρο 1, στοιχείο δ), της οδηγίας 79/623 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1979, περι εναρμονίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την τελωνειακή οφειλή (GU L 179, σ. 31), ως η « διοικητική πράξη με την οποία καθορίζεται δεόντως το ποσό των δασμών ... που πρέπει να εισπραχθούν από τις αρμόδιες αρχές ».

Έτσι η βεβαίωση εξακολουθεί να διέπεται από τις εθνικές διατάξεις. Στην Ιταλία, τέτοιες διατάξεις προβλέπονται από το κωδικοποιημένο κείμενο των τελωνειακών νόμων αριθ. 43, της 23ης Ιανουαρίου 1973 (GURI [Εφημερίδα της Κυβερνήσεως] της Ιταλικής Δημοκρατίας της 28.3.1973, αριθ. 80). Το άρθρο 59, τέταρτο εδάφιο, αυτού του κωδικοποιημένου κειμένου διακρίνει, όσον αφορά τη βεβαίωση των εσόδων, μεταξύ τριών διαφορετικών φάσεων: την τεχνονομική βεβαίωση, την εκκαθάριση και τη λογιστική καταχώριση. Μόνο μετά την τελευταία φάση η βεβαίωση καθίσταται οριστική.

Σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας βεβαιώσεως θα μπορούσαν να γίνουν σφάλματα και όχι μόνο στην πρώτη, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή. Το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 2891/77 αφορά τη δυνατότητα διορθώσεως όχι μόνο των σφαλμάτων που διαπράχθηκαν κατά την τεχνική βεβαίωση, αλλά και κατά την εκκαθάριση και ιδίως κατά τη λογιστική καταχώριση των εσόδων που πρέπει να εισπραχθούν. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να είναι διαφορετικές οι συνέπειες ενός σφάλματος σε τεχνικό επίπεδο από ό,τι ενός σφάλματος στη λογιστική καταχώριση. Θα έπρεπε και για τα δύο να μπορεί να γίνει νέα βεβαίωση βάσει του άρθρου 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού.

Η νομική αυτή άποψη εκτέθηκε ήδη από τον Υπουργό των Οικονομικών της Ιταλίας σε μία εγκύκλιο της 14ης Δεκεμβρίου 1974/VI/873 προς τα περιφερειακά και λογιστικά όργανα. Η εγκύκλιος αυτή γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή κατά τη θέσπισή της. Το κείμενο αυτό,που αφορά τις ταυτόσημες διατάξεις του κανονισμού που ίσχυε πριν από τον κανονισμό 2891/77, δίνει μεταξύ άλλων οδηγίες όσον αφορά τη διόρθωση κατόπιν εσφαλμένης καταχωρίσεως ή εγγραφής που διαπιστώνεται μετά το κλείσιμο των λογιστικών βιβλίων.

Η ιταλική κυβέρνηση θεωρεί ότι η ερμηνεία του άρθρου 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 2891/77 που υποστηρίζει η Επιτροπή είναι πολύ στενή. Υπερβολικά ευρεία αντίθετα είναι η ερμηνεία του άρθρου 11 την οποία υποστηρίζει η Επιτροπή. Οι καθυστερήσεις που αναφέρονται στην τελευταία αυτή διάταξη είναι μόνο οι καθυστερήσεις στη διάθεση των βεβαιωθέντων ιδίων πόρων, δηλαδή οι ταμιακές καθυστερήσεις.

Η ιταλική κυβέρνηση, τέλος, παρατηρεί ότι δεν είναι δυνατόν να αντληθούν από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου, τις οποίες αναφέρει η Επιτροπή, επιχειρήματα υπέρ της απόψεως της Επιτροπής. Η υπόθεση 303/84, Επιτροπή κατά Γερμανίας, αφορούσε περίπτωση στην οποία η προθεσμία εισπράξεως ενός εσόδου είχε καθοριστεί από την κοινοτική νομοθεσία και η υπόθεση 93/85, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, περίπτωση στην οποία η Επιτροπή είχε ζητήσει, σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 2891/77, την εσπευσμένη εγγραφή των ιδίων πόρων.

IV — Απαντήσεις της Επιτροπής στα ερωτήματα του Δικαστηρίου

Με το *πρώτο ερώτημα*, το Δικαστήριο κάλεσε την Επιτροπή να του γνωστοποιήσει αν, κατά τη γνώμη της, η διάταξη του άρθρου 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 2891/77 εφαρμόζεται στην περίπτωση κατά την οποία οι τελωνειακές αρχές εσφαλμένα θεώρησαν ότι ένα εισαγόμενο προϊόν απαλλάσσεται των δασμών του κοινού δασμολογίου και, αν ναι, να διευκρινίσει σε τι διαφέρει, πρακτικά, η περίπτωση αυτή από την κατάσταση στην παρούσα υπόθεση.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 2891/77 εφαρμόζεται στην περίπτωση που αναφέρεται στο πρώτο ερώτημα. Στην περίπτωση αυτή θα έπρεπε να γίνει διόρθωση της αρχικής βεβαιώσεως των εσόδων σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη.

Στην παρούσα περίπτωση, αντίθετα, δεν μπορεί να γίνει διόρθωση, επειδή, κατά παράβαση των ισχυουσών διατάξεων, δεν υπήρξε αρχική βεβαίωση.

Με το *δεύτερο ερώτημα*, το Δικαστήριο κάλεσε την Επιτροπή να του γνωστοποιήσει αν, κατά τη γνώμη της, το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 2891/77 εφαρμόζεται στην περίπτωση κατά την οποία οι τελωνειακές αρχές εσφαλμένα βεβαίωσαν ένα δασμό βάσει του κοινού δασμολογίου για εμπόρευμα που εμπίπτει στη Συνθήκη ΕΚΑΧ και, αν όχι, να διευκρινίσει ποια άλλη διάταξη θα επέτρεπε να γίνει η απαραίτητη διόρθωση.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 2891/77 δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που αναφέρεται στο ερώτημα αυτό. Η εφαρμογή της διατάξεως αυτής αποκλείεται, επειδή δεν υπήρξε (ούτε θα μπορούσε να υπάρξει) αρχική βεβαίωση των δασμών, εφόσον τα εμπορεύματα δεν ενέπιπταν στο κοινό δασμολόγιο.

Στην περίπτωση που αναφέρεται στο ερώτημα, το οικείο κράτος μέλος οφείλει, άπαξ και διαπιστώθηκε ένα λάθος, να καταχωρίσει στα λογιστικά βιβλία ως εθνικό έσοδο τα ποσά που εκ παραδρομής θεωρήθηκαν ως δασμός του κοινού δασμολογίου, ενώ η Επιτροπή τού πιστώνει το ανάλογο ποσό.

O. Due
εισηγητής δικαστής